

ingediend op **1357** (2021-2022) – Nr. 2
4 oktober 2022 (2022-2023)

Amendementen

op het ontwerp van decreet

tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Documenten in het dossier:
1357 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

AMENDEMENT Nr. 1**voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese**

Artikel 13

In paragraaf 4, eerste lid, de zinsnede „, als onafhankelijke en neutrale derde, de communicatie vergemakkelijkt en de voormelde betrokken partijen er probeert toe te brengen zelf een oplossing uit te werken” **vervangen door de woorden** *“een oplossing onderhandelt tussen beide partijen die rechtsherstel brengt in lijn met de decretale en wettelijke bepalingen”*.

VERANTWOORDING

Het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) in de rol van neutrale derde dwingen is, zoals aangegeven door het advies dat tot stand kwam na overleg tussen verschillende gelijkemans- en mensenrechtenorganisaties, niet conform de internationale standaarden.

De hoofdtak van ‘equality bodies’ is bijstand, advies en ondersteuning bieden aan slachtoffers van discriminatie. Ze moeten niet neutraal zijn. Ze moeten aan de kant van de wet staan, die discriminatie verbiedt. Bemiddeling is ondergeschikt aan de eigenlijke rechtsbijstand. Waar mogelijk is bemiddeling aangewezen, maar bij sommige klachten en meldingen is dat niet altijd een optie vanuit het perspectief van het slachtoffer.

Onpartijdigheid en neutraliteit zijn enkel noodzakelijk voor een entiteit die oordelen uitspreekt. De eerste betrachting van het VMRI moet de ondersteuning van het slachtoffer van discriminatie zijn. Iets anders (bijvoorbeeld de positie van neutrale bemiddelaar die vooropstaat) versterkt de bestaande machtsonevenwichten, waarin situaties van discriminatie net vaak voorkomen.

Zie ook de amendementen nr. 5 en 6.

AMENDEMENT Nr. 2**voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaïke De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck**

Artikel 13

Aan paragraaf 5 een nieuw lid toevoegen, dat luidt als volgt:

“Indien het VMRI informatie of documentatie heeft ingewonnen met toepassing van artikel 22, die aangeleverd werd door derden die geen betrokken partij zijn, wordt die informatie of documentatie, zonder enige appreciatie erover vanwege de bemiddelaar, ook bezorgd aan de geschillenkamer.”

VERANTWOORDING

Het ontwerp van decreet bepaalt dat klachten, wanneer de bemiddeling niet tot resultaat leidt, in hun initiële vorm worden overgemaakt aan de geschillenkamer opdat de bemiddelingsfase geen invloed kan hebben op het oordeel (artikel 13, §5, eerste lid). Daarnaast werd er reeds voorzien dat bepaalde stukken die de partijen aanbrengen, mee kunnen doorstromen naar de geschillenkamer, op voorwaarde van de toestemming van die partijen en zonder enige appreciatie van de bemiddelaar (artikel 13, §5, tweede lid). In deze toevoeging werd voorzien om dubbel werk te vermijden: het zou belastend zijn voor de geschillenkamer dat zij opnieuw dezelfde stukken moet opvragen, en voor de betrokken partijen dat zij die opnieuw moeten aanleveren.

Dezelfde efficiëntieredenen gelden echter ook voor informatie en documentatie die niet door de betrokken partijen wordt aangeleverd, maar door derden. Het VMRI is immers bevoegd, op grond van artikel 22, om bepaalde informatie en documentatie op te vragen om een klacht te behandelen. Om ook hier dubbel werk te vermijden, wordt met dit amendement voorgesteld om een derde lid toe te voegen dat het mogelijk maakt dat die opgevraagde informatie ook doorstroomt naar de geschillenkamer zonder enige appreciatie erover vanwege de bemiddelaar.

AMENDEMENT Nr. 3

voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese

Artikel 16

In paragraaf 3 het eerste lid vervangen door twee leden, die luiden als volgt:

"De geschillenkamer brengt de verweerder ervan op de hoogte dat de klacht voor beoordeling is bezorgd, en maakt aanspraak op de overtuigingsstukken.

Elke partij is verplicht om de nodige informatie binnen de gestelde termijnen en naar waarheid over te maken. Indien de aangezochte persoon de informatie niet verstrekt, kan het VMRI de betrokkene in gebreke stellen. Indien hier geen gevolg aan wordt gegeven, kan het VMRI de zaak aan de kortgedingrechter voorleggen."

VERANTWOORDING

De onderzoeksbevoegdheden van het VMRI zijn essentieel voor een goed functionerende geschillenkamer. In artikel 16, §3, worden zij niet sterk genoeg uiteengezet. In discriminatiezaken blijft de bewijslast nog steeds een van de grootste struikelblokken. Het kan niet de bedoeling zijn dat een onwillige tegenpartij door het niet aanleveren van bewijs een negatieve beoordeling kan ontlopen.

Met de amendementen nr. 3 en 8 willen de indieners de algemene onderzoeksbevoegdheden versterken zodat die breed inzetbaar kunnen zijn.

AMENDEMENT Nr. 4

voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese

Artikel 16

Aan paragraaf 4 een tweede lid toevoegen, dat luidt als volgt:

"De dossierbehandelaar van het VMRI staat het slachtoffer bij in de procedure voor de geschillenkamer, zowel bij de schriftelijke voorbereiding en behandeling als tijdens de zitting zelf."

VERANTWOORDING

Het ontwerp van decreet voorziet niet in juridische bijstand aan slachtoffers van discriminatie die naar de rechtbank of de geschillenkamer willen stappen. Door louter te kiezen voor een geschillenkamer die niet-bindende oordelen zal vellen, zet men een stap achteruit in de bescherming die vandaag reeds bestaat. De indieners van dit amendement spelen in op deze lacune omdat het essentieel is dat het VRMI zelf naar de rechtbank moet kunnen stappen en slachtoffers van discriminatie rechterlijke bijstand moet kunnen bieden wanneer ze naar de rechtbank stappen.

Het VMRI dient juridische bijstand te bieden aan wie melding maakt van discriminatie. Deze bijstand dient veel ruimer te worden opgevat dan neutrale bemiddeling in de geschillenkamer. Slachtoffers hebben emotionele en persoonlijke ondersteuning nodig, juridisch advies en juridische bijstand voor de geschillenkamer en de rechtbanken. Dat houdt ook de actieve ondersteuning in wanneer een slachtoffer van discriminatie na een oordeel van de geschillenkamer toch nog naar de rechtbank wil stappen om schadevergoeding te eisen of indien de discriminerende partij zich niet houdt aan het oordeel van de geschillenkamer. Dat is een belangrijke stok achter de deur. Het bestaan van de mogelijkheid om naar de rechter te stappen, zal er tevens toe bijdragen dat alle partijen serieus meewerken aan de onderhandeling in de geschillenkamer.

Als sterk mensenrechtenorgaan heeft het VMRI daarnaast nood aan de bevoegdheid bij te kunnen treden als 'amicus curiae' in zaken die onder haar mandaat vallen. Daartoe dient het op de hoogte te worden gebracht van elke zaak die aanhangig wordt gemaakt voor de rechtbank die strikt gezien onder zijn bevoegdheid valt.

Zie ook amendement nr. 7.

AMENDEMENT Nr. 5

voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D'Haese

Artikel 21

In punt 1°, op de tweede regel, het woord "onpartijdige" schrappen.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording bij amendement nr. 1.

AMENDEMENT Nr. 6

voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D'Haese

Artikel 21

In punt 3°, op de tweede regel, het woord "onpartijdige" schrappen.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording bij amendement nr. 1.

AMENDEMENT Nr. 7

voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese

Afdeling 4. Bijstand

Onderafdeling 4 (nieuw)

Aan afdeling 4 een nieuwe onderafdeling 4, die bestaat uit een artikel 21/1, toevoegen, die luidt als volgt:

"Onderafdeling 4. Rechtsbijstand

Art. 21/1. Het VMRI biedt juridische bijstand aan wie melding doet van discriminatie of aan wie het voorwerp uitmaakt van de melding wegens discriminatie. Dit omvat minstens de volgende elementen:

- 1° juridisch advies en eerste slachtofferhulp;*
- 2° juridische ondersteuning bij het formuleren van een (straf)klacht;*
- 3° ondersteuning bij het verzamelen van bewijsmateriaal;*
- 4° juridische ondersteuning in het onderhandelings- en bemiddelingsproces;*
- 5° juridische ondersteuning in het proces voor de geschillenkamer;*
- 6° indienen van een rechtsvordering voor het slachtoffer, tenzij die daar bedenkingen bij zou hebben;*
- 7° vertegenwoordigen van het slachtoffer voor de rechtbank;*
- 8° in rechte optreden uit eigen naam, namens of ter ondersteuning van het slachtoffer, tenzij die daar bedenkingen bij zou hebben.*

Het VMRI kan optreden als expert in elk discriminatiegeschil dat aanhangig wordt gemaakt voor een rechtbank, zowel schriftelijk als mondeling. In het kader van een samenwerkingsakkoord wordt hiertoe afgesproken dat de griffies het VMRI op de hoogte brengen van alle zaken die op hun tableau verschijnen."

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording bij amendement nr. 4.

AMENDEMENT Nr. 8

voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese

Artikel 22

Het eerste lid vervangen door wat volgt:

"Het VMRI is bevoegd om alle personen te horen, alle nodige informatie en documentatie in te winnen, en de nodige problemen te onderzoeken, als dat redelijkerwijze nodig is om zijn bevoegdheden uit te oefenen."

VERANTWOORDING

Het VMRI moet zelf kunnen beslissen een probleem te onderzoeken en aan het oordeel van de geschillenkamer te onderwerpen. Structurele vormen van discriminatie komen niet altijd naar voren uit

individuele meldingen en klachten. Onderzoeken uit eigen beweging openen en voeren is daarom een noodzakelijke mogelijkheid voor een sterk mensenrechten- en gelijkheidsorgaan.

Met de amendementen nr. 3 en 8 willen de indieners de algemene onderzoeksbevoegdheden versterken zodat die breed inzetbaar kunnen zijn.

AMENDEMENT Nr. 9

voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese

Artikel 30

In paragraaf 3, eerste lid, de tweede zin vervangen door wat volgt:

"Er worden minstens kandidaten geselecteerd uit de academische wereld en de gerechtelijke wereld, en uit verenigingen die de bescherming van de mensenrechten beogen, met een maximum van vier leden voor elk van de twee eerst vermelde categorieën, en zes leden uit verenigingen die de bescherming van de mensenrechten beogen."

VERANTWOORDING

Gezien de diversiteit van het maatschappelijk middenveld actief betrokken op deze thema's, lijkt het de indieners van dit amendement noodzakelijk om het aandeel vanuit deze hoek in de raad van bestuur op te trekken van vier naar zes.

De onverenigbaarheid voor een stemgerechtigd bestuursmandaat dient ook te worden uitgebreid naar vertegenwoordigers van overheidsdiensten en agentschappen. Het internationaal netwerk van mensenrechteninstituten GANHRI (Global Alliance of National Human Rights) zet deze vertegenwoordigers op één lijn met vertegenwoordigers van de regering of van het parlement.

Zie ook amendement nr. 11.

AMENDEMENT Nr. 10

voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaike De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck

Artikel 30

In paragraaf 4, 2°, de zinsnede "een provinciaal, gemeentelijk of districtscollege" vervangen door de zinsnede "een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege".

VERANTWOORDING

De woorden "provinciaal en gemeentelijk college" zijn geen gebruikelijke, in regelgeving voorkomende termen. Om verwarring te vermijden is het legistisch aangewezen om de verwoording als zodanig te verbeteren. Het voorliggende amendement, net als de amendementen nr. 12 en 14, heeft deze verbetering tot doel.

AMENDEMENT Nr. 11

voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese

Artikel 30

Aan paragraaf 4 een punt 4° toevoegen, dat luidt als volgt:

"4° vertegenwoordigers van overheidsagentschappen."

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording bij amendement nr. 9.

AMENDEMENT Nr. 12

voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaïke De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck

Artikel 34

In paragraaf 4, 2°, de zinsnede "een provinciaal, gemeentelijk of districtscollege" **vervangen door de zinsnede** "een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege".

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording bij amendement nr. 10.

AMENDEMENT Nr. 13

voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaïke De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck

Artikel 35

Dit artikel vervangen door wat volgt:

"Art. 35. Bij de uitoefening van haar bevoegdheden wordt de geschillenkamer ondersteund door personeelsleden die houder zijn van een diploma van master of licentiaat in de rechten of van een doctoraat in de rechten, met een aantoonbare kennis van het discriminatierecht.

De geschillenkamer kan tevens worden ondersteund door een secretariaat dat ook de taken uitvoert van een griffie.

Deze personeelsleden staan onder leiding van de voorzitter van de geschillenkamer."

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt de aanwerving binnen de geschillenkamer van personeelsleden om taken uit te oefenen van een secretariaat of griffie. Een dergelijke ondersteuning is essentieel om een vlotte dienstverlening mogelijk te maken.

De huidige tekst van het ontwerp van decreet voorziet uitsluitend in inhoudelijke ondersteuning door personeelsleden met een masterdiploma rechten en een aantoonbare expertise in mensenrechten. Op basis van deze tekst is het niet mogelijk om een personeelslid aan te nemen dat niet aan die kwalificaties voldoet, maar deze kwalificaties zijn mogelijk te zwaar voor de taken van een secretariaat of griffie. Het is ook niet mogelijk om hiervoor personeelsleden in te zetten die buiten de geschillenkamer worden aangeworven, aangezien die onder leiding van de directeur zouden vallen en te nauw verbonden zouden zijn met de andere diensten van het VMRI. Het inzetten van dergelijk personeel in de geschillenkamer is moeilijk te verzoenen met de organieke gescheidenheid ervan en zou onvoldoende waarborgen bieden op een onafhankelijke werking ervan.

Voor griffiers en referendarissen bij rechtscolleges, die nauw samenwerken met de zetelende magistraten, geldt dat zij over de vereiste onafhankelijkheid en onpartijdigheid moeten beschikken. Dit werd reeds bevestigd door de afdeling Wetgeving van de Raad van State en de nationale en internationale rechtspraak.¹ Ook moeten griffiers (net als referendarissen) bij de rechtscolleges een rechtspositie genieten die wordt bepaald door de wet, die hun onafhankelijkheid tegenover de uitvoerende macht waarborgt.² Hoewel de geschillenkamer geen rechtscollege is, dient ook zij de beginselen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid, als beginselen van behoorlijk bestuur, in acht te nemen. Er kan, naar analogie, ook worden verwezen naar de geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit, die ook over een secretariaat beschikt.³

Dit amendement maakt het mogelijk dat personeelsleden die taken uitvoeren van een secretariaat of griffie rechtstreeks onder leiding staan van en (in geval van delegatie door de raad van bestuur (zie artikel 37)) kunnen worden aangeworven door de voorzitter van de geschillenkamer.

AMENDEMENT Nr. 14

voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Katrien Partyka, Maaike De Vreese, Orry Van de Wauwer en Kris Van Dijck

Artikel 36

In paragraaf 3, 2°, de zinsnede "een provinciaal, gemeentelijk of districtscollege" vervangen door de zinsnede "een deputatie, een college van burgemeester en schepenen of een districtscollege".

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording bij amendement nr. 10.

¹ Zie bijvoorbeeld advies nr. 53.941/AV/3 van 17 oktober 2013 over een voorontwerp van decreet betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, opmerking 18; Grondwettelijk Hof, nr. 138/98, 16 december 1998, B.4.2-B.4.5; Raad van State, Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Bellizzi t. Malta*, 21 juni 2011, §51.

² Zie bijvoorbeeld het hogervermelde advies nr. 41.041/4 van de Raad van State, p. 6-7; zie eveneens Raad van State, advies nr. L. 26.661/1/V van 7 augustus 1997 over een voorstel van decreet houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst, p. 10-11.

³ Zie artikel 34 van de wet tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit: "In de uitoefening van haar opdrachten wordt de geschillenkamer ondersteund door een secretariaat die ook de taken uitvoert van een griffie."

AMENDEMENT Nr. 15**voorgesteld door An Moerenhout, Celia Groothedde, Hannelore Goeman en Jos D’Haese**

Artikel 52

Een punt 3° toevoegen, dat luidt als volgt:

"3° het principe van het eenheidsloket wordt op korte termijn uitgerold. Minstens voor de inwerkingtreding van dit decreet is dit op lokaal niveau opgestart."

VERANTWOORDING

Opdat de burger beter toegang vindt tot de bevoegde instellingen en zich gesterkt voelt in de ondersteuning en bescherming van zijn mensenrechten en gelijke kansen is het belangrijk dat het zo laagdrempelig en toegankelijk mogelijk is om klacht neer te leggen of advies in te winnen over mensenrechten en gelijke kansen.

